

Доц.д-р Елка Дроснева
кабинет 33
тел.+359 (0)2 9308 232
+359 (0) 887 251063
Катедра История на България
Исторически факултет
Софийски университет
„Св. Климент Охридски”
Бул. Цар Освободител 15
1504 София

13 август 2012 г.

СТАНОВИЩЕ

ОТНОСНО: Дисертационния труд на ас. Петър Людмилов Първанов,
На тема: ”Стефан Савов Бобчев – жизнен и творчески път”.
Благоевград, 2012, компютърен набор, 571с.

На вниманието на почитаемото научно жури е предложен първият опит за цялостно представяне на жизнения и творчески път на един многозаслужил българин с европейски измерения, когото природата е отредила 87 години живот. Бързам да отбележа, че първенството е важно, но човечеството му е плащало с хилядолетия тежка дан, а в конкретния случай – колкото и да е важно, то е от най-скромните достойнства на дисертационния труд на колегата Първанов.

Важността идва и оттам, че за да бъде изграден текстът, дисертантът изследва целия личен фонд на С.С.Бобчев. Факт, който на езика на числата означава, че са задълбочено проучени над 7600 архивни единици, много от които надвишават 300 ръкописни страници, изписани с твърде ситния още от младините му Бобчев почерк, и трудно обозрим брой изрезки от вестници. Към което се добавят подобрени документи, също архивни, от лични фондове на хора, с които „героят” на изследването е поддържал активни писмовни връзки, още и на институции, с които е свързана многостранната му дейност. Най-сетне – няколко хиляди печатни Бобчеви произведения, повечето от които колегата Първанов е включил в библиографичните си бележки – ако бе включил всичко прочетено, би се получил отделен, библиографски труд. Четвърто по отношение на базата, върху която е изградено изследването – неголямата, може би, по обем, но достатъчно разпиляна литература за самия Бобчев, без да броим онази, свързана със занимаващите го теми.

В резултат. Осемдесет и седем години човешки живот са събрани в 572 страници, включително с приложенията. Отзад напред – едното приложение е повече от приносно, защото представя първия цялостен, при това успешен, опит за животопис на много активния Стефан Савов Бобчев. Трите глави, в които е оформено изложението, издават точната авторова

преценка за двете централни области в творчеството на героя му – История и по-частната История на правото. Наличието на първата глава – за жизнения път на Бобчев, е доказателство за разбирането на П. Първанов: за да вникнем в творчеството на един човек, първо трябва да видим, да се опитаме да разгадаем човека като личност и в процеса на формирането му като учен, щом сме се захванали с изявите му като учен. Но понеже те не са единствените му житейски поприща, нужно беше този етап поне да се маркират опитите на човека в други сфери на човешките дейности. Заслужава, мисля, в това отношение специална похвала смуцаващата иначе констатация на колегата Първанов, че формирането на Бобчевата личност в общи линии приключва чак към 38 годишната му възраст. Смуцаваща не само заради днешния ни ден, а повече заради епохата, за която говорим – българският и европейският XIX в. Да отбележа веднага – констатацията на дисертанта е категорично аргументирана. А като научен ръководител държа да споделя, че въпреки началния си смут, в крайна сметка я приех – тъкмо заради аргументацията.

Нека да подчертая, че хронологическият обхват на наблюденията никак не се изчерпва с въпросните 87 години живот на Бобчев. Дисертантът тръгна назад във времето, за да подири корените на фамилията и на белезите на Бобчевия характер; тъй и стигна докъм XVIII в., а произведенията на учения Бобчев го отведоха векове назад във времето. Убедеността пък, че С.С.Бобчев е оставил трайна диря в науката – не само българска – разшири обхвата до наши дни. И с перспективи към бъдещето. Такива са характеристиките и на пространствения обхват в дисертацията. Скиталчествата на героя из Българско, България и континента, сторени по различни поводи, заедно с проучванията му отправят почти към целия познат му свят. Естествено, налични са акценти в пространствената страна на разказа и те са в зависимост от изворовата база и усета на дисертанта.

Споменах в началото, че този дисертационен труд, като всеки друг, е опит. Сега се налага да уточня: опит, изключително сполучлив. Част от доказателствата ми са, че не в морето, а в океана от извори за Бобчев и при изключително активната му натура колегата Първанов съумя да се ориентира и да извлече основните проблеми, които са го занимавали в научната и научно-организационната му дейност. Което, без друго, е повече от похвално, защото разкрива умението на докторанта като изчете всичко възможно, да влезе „в света” на героя си, да тръгне по дирите му и да види постигнатото – като дирения, сполуки, несполуки и всичко между тях, което пък е най-интересното. Позволявам си да отбележа, че в историографската наука влизането „в света на героя” е от най-трудно постижимите задачи.

При изследването на хора като Бобчев се изискват вкус към човешкото същество и на практика задълбочени познания в областта на

историческата и правната наука. Петър Първанов се отличава с умението си да общува с хората и да се вглежда в тях, да се старее да ги разбере; уважителен е и с подчертано желание да усъвършенства това си качество. В този смисъл опитът му на асистент и по Историография се оказва повече от благоприятен. Не е дивно тогава, че дисертантът съумя да вникне в жизнения и творчески път на С.С.Бобчев. Все така благоприятен е и фактът, че започнал тази докторантура като бакалавър по история, колегата Първанов съумя да получи още две степени: магистър по история и магистър по право. Говоря не за трупане на степени и дипломи, а за добросъвестно, сиреч отговорно, задълбочено навлизане в проблемите, постиженията и методите на две иначе близки науки – всеобхватната История и посветената на един от видовете човешки дейности Правна наука.

С риск да повтора горните си твърдения и онези, които са в доклада ми до катедрата във връзка с обсъждането, нека отбележа още няколко съществени момента. Дисертационният труд показва серия постигнати умения, които – като всичко живо под Слънцето – подлежат на по-нататъшно успешно развитие. Ще изброя част от тях: подбор на темите, стремеж за обхващане на всички възможни и изключително разнообразни видове извори, овладени методи за работа с всеки един вид, конструиране на изложението, уважително отношение към предшествениците изследователи, обич и уважение към „героя”, които не пречат и на коректните оценки за постиженията, в каквито включвам и несъгласията, разбира се. Много важен момент е умението да изгражда хипотеза и да я аргументира, а пък ако изворите я опровергават – да се откаже от нея, колкото и да е примамлива.

Почти нямам съществени бележки – каквито съм имала, давала съм ги в процеса на докторантурата и творческите ни обсъждания са убеждавали или докторанта, или мен в правотата на другия. Вярно е, че не винаги приемам – дори сега – отделни стилови граповини например, но си позволявам да отбележа две неща: това е ръкопис, който не е минавал през стриктното око на професионален редактор; а второто – знам откъде тръгнахме и с колко труд и старание стигнахме дотук. П.Първанов държи и умее да се развива и съм сигурна, че и в това отношение ще четем в бъдеще време още по-добри текстове.

Авторефератът коректно отразява текста на дисертационния труд. Остава само да добавя, че в момента П.Първанов има още четири статии под печат – две в България и по една в Русия и Украйна, всички свързани с живота и дейността на С.С.Бобчев.

В заключение, като член на Научното жури, предлагам на колегите си от журито: да бъде присъдена на Петър Людмилов Първанов образователната и научна степен „доктор по история”.